

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

CULTURA ȘI POLITICA II. FAȚETELE PLURALISMULUI

În disputele de idei pe diverse teme ale tranzitiei, reformelor și afirmării democrației, a statului de drept se invocă adesea termenul sau sintagma de "voiță politică". În acest cadru, unii oameni politici îl acuză pe alii că nu au sau nu manifestă o asemenea voiță spre a soluționa împreună importante probleme de interes național. Cum însă într-un sistem democratic pluralist, voiță politică înseamnă, între altele, recunoașterea diversității de opinii, de soluții, ca oglindă a realității deose-

Prof. dr.
AURELIAN BONDREA

birilor de interes, de convingeri care pot fi uneori sau în unele privințe diametral opuse - acceptarea acestei realități presupune și voiță de a acționa, mai ales în momente critice, de criză, pentru satisfacerea intereseelor generale majore, aşa cum sunt totdeauna cele cu impact național, cu urmări asupra viitorului țării. Astfel, în sfera culturii, legi cum ar fi cele

privind învățământul, sistemul de acreditare a învățământului particular, știință și cultura, nu pot purta amprenta unui partid sau altuia, a unei majorități inherent trecătoare după una sau mai multe confruntări electorale. Și este de la sine înțelegeri, evidentă și prin faptul că în Constituție s-au prevăzut legi organice, în cadrul cărora se cuprinde și organizarea generală a învățământului.

(Continuare în pag. 6)

LA
1 DECEMBRIE
1918

La Alba Iulia-n Cetate
Cernea zăpadă pe păcate,
În negre secole-ngropate,
Pe umbre-n moarte deșteptate,
În ziua sfântă de dreptate,
Pe file cu luciri de soare,
Când brav Mihai sua călare,
Visând o Românie Mare,
Cerneau zăpezile din zare.
Peste-un mileniu de-nchisoare
Cernea văzduhul nost'ninsoare
Să-ngroape granița-arbitrară
Din biata inimă de țară:
Cernea văzduhul o ninsoare
Cu străluciri de mândru soare,
Cu visuri mari, din vremi bătrâne,
Ce-auscris: Deșteaptă-te, românel...
Cu visuri împlinite-acum
Cern iar zăpezile pe drum
De libertate și frăție,
În mândra noastră Românie,
Ca un omagiu de Unire,
În dorul nostru de-mplinire.

Ion Dodu BĂLAN

Radiodifuziunea Română a sărbătorit recent 65 de ani de activitate prodigioasă pe întărâmul culturii, al artei, al informării prompte și obiective asupra evenimentelor interne și internaționale. Felicitări întregului colectiv de profesioniști talentați și "La Mulți Ani!".

În pagina 4:
Programele analitice ale cursurilor:
● ISTORIA LIMBII ROMÂNE
● ISTORIA RELIGIILOR la Universitatea "SPIRU HARET"

PLEDOARIE PENTRU continuitate între descoperire și aplicare

Acad. STEFAN MILCU

Ritmul accelerat al descoperirilor în știință și în tehnologie generează multiple probleme în aplicarea noului învățământ. Problematica adusă în discuție implică în primul rând organizarea unei învățături actualizate pentru cel care predă și pentru studenți.

Comentarea acestor interrelații este impusă în primul rând de un decalaj, uneori inacceptabil de prelungit și frecvent, între nivelul de cunoaștere calitativ superior al fenomenelor și cel expus la catedră și în demonstrații. Din această discrepanță se asimilează noțiuni deosebite, uneori în contradicție cu cele dobândite prin progresul neîncetat al cunoașterii științifice. Exemple pot fi culese din cele mai diferite discipline, începând de la fizica "istorică" la cea contemporană, dominată de fizica nucleară și a particulelor; din endocrinologie, în care domină hormonologia moleculară și receptarea de citotologie, în care structura moleculelor și fiziologia lor generează noi reprezentări ale fenomenelor și ale legilor ce guvernează fizologia celulară și tisulară.

Rolul principal în rezolvarea acestui decalaj îl are cel ce predă în diferite forme ale învățământului. Ca să poată transmite noul, profesorii trebuie să-l cunoască. Cel care învăță trebuie să învețe în primul rând fără întrerupere, ținând seama de continua mișcare a științei de la

simplu la complex, de la incertitudine la certitudine și de la vechi la nou.

Acest deziderat impune accesul profesorilor la mijloacele de documentare și o capacitate de discernământ selectiv în materialul de predare. Această recomandare este impusă de gradul de certitudine a noului descoperit și gradul de integrare în contextul lecțiilor. De la logicianul Popper se știe că o certitudine de ieri poate fi infirmată de noul descoperit și acest fenomen nu infirmă valoarea unei descoperiri deosebite, ci implică încadrarea ei în fluxul cunoașterii științifice.

Din cele arătate decurge obligația ca în fiecare nou an școlar să apară și nouă care validează trecutul. Se aduc în discuție reeditarea capitolelor de curs și, periodic, reconsiderarea lor în ansamblu.

Am cunoscut mari profesori să veniți la Facultatea de Medicină din București, care au refuzat redactarea unui curs, motivând că în acest fel se alimentează un stereotip pentru student și o tentație de "comoditate" pentru profesor.

În finalul acestui editorial se poate sublinia dominantă noului în Universitățile private, atât în modelul organizatoric, cât și în structura catedrelor. Și totuși, în această categorie, problemele decalajului între noul cunoașterii științifice persistă într-o măsură, precum și "aventurismul" noului cu orice preț, încă discutabil, care contrazice datele cerute obligatorii ale învățământului universitar.

FUNDAMENTE ALE UNEI STRATEGII ECONOMICE ȘTIINȚA AGRICOLĂ LA IMPACTUL CU MILENIUL TREI

Prof. dr.
VELICICA DAVIDESCU
Acad.
DAVID DAVIDESCU

Agricultura românească poate și trebui să fie un factor esențial în refacerea noastră economică, dar pentru aceasta este nevoie de întărirea cercetării științifice, așa cum se procedează în toate țările dezvoltate. Mai mult decât oricând, astăzi cercetarea științifică reprezintă o veritabilă forță de producție. De aceea, țările cele mai avansate economic alocă pentru cercetarea științifică cote ridicate, ce reprezintă 3-4% din produsul intern brut, uneori chiar mai mult, convinse fiind că rezultatele obținute contribuie la progresul general al societății, iar în ceea ce privește agricultura, că rezultatele aplicate în producție constituie o componentă a strategiei alimentare. Cercetarea științifică reprezintă în același timp o investiție pe termen lung și nu toate țările pot să facă astfel de investiții. Dacă la mijlocul acestui secol, prioritățile cercetării științifice erau îndreptate spre domeniile fizicii și electronicii, precum și tehnologiilor legate de aceste domenii, astăzi prioritățile cercetării științifice fundamentale evoluază către biologie și către ramurile tehnologice cu implicații în viața de toate zilele, în medicină, agricultură, biotecnologie.

În cercetarea științifică nu poate exista progres fără inventivitate, fără informație, fără documentare. De aceea, trebuie stimulată mai mult inovația și inventivitatea, care reprezintă de fapt motorul ce face cercetarea științifică să progreseze. Datorită numărului mare de lucrări și publicații științifice care apar zilnic în toată lumea, se cere ca documentarea științifică să fie bine organizată. În orice cercetare științifică, ca și în cea din agricultură, se simte nevoie unei bănci de date, în care să se consimneze pe domenii de specialitate: ce s-a rezolvat definitiv; ce s-a rezolvat parțial; ce urmează să se mai rezolve. De aceea, tentativa de a anticipa unele direcții pe care le va lua cercetarea științifică, la impactul cu mileniul trei, în domeniul agriculturii, nu este o misiune ușoară, întrucât aceasta depinde și de realizările științifice din alte domenii, în special din biologie, biochimie, enzimologie, microbiologie, biotecnologie, de apariția unor noi surse de energie și de materii prime, de dezvoltarea social-economică, ca și de schimbările ce derivă din structura exploatațiilor agricole, a specializării lor și a gradului de intensificare. Cu toate acestea, asemenea anticipații se impun, pentru a fi unde și spre ce să acționăm cu precădere, pentru ca mijloacele noastre să fie utilizate cu randament maxim.

(Continuare în pag. 6)

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și dezansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionețe
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părlăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zamani
- Prof. dr. Petre Mălcomete
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac
- Prof. dr. Ion Popescu-Argeșel

Colegiul pentru problemele culturii și artelor:

- Acad. Eugen Simion
 - Radu Beligan
 - Grigore Vieru
 - Paul Everac
 - Dinu Săraru
 - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
 - Prof. dr. doc. Alexandru Piru
 - Prof. dr. Victor Giuleanu
 - Prof. dr. doc. Alexandru Tănase
- Colegiul pentru ideea națională și socială în România:
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
 - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
 - Prof. dr. Ioan Scutaru
 - Adrian Păunescu
 - Prof. dr. Ion Rebedeu

- Prof. dr. Ion Popescu
 - Prof. dr. Gheorghe Cazan
 - Prof. dr. Ion Tudose
 - Prof. dr. Tiberiu Nicola
 - Prof. dr. Virgil Constantinescu
- Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:

- Valentin Lipatti
- Prof. dr. Florea Duduță
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnicu
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

 - Prof. dr. doc. Iulian Mincu
 - Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
 - Prof. dr. Caius Traian Dragomir
 - Prof. dr. Andrei Firică
 - Prof. dr. Dorin Saraforeanu
 - Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
 - Prof. dr. Ștefan Costea
 - Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democratiei:

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Mernea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

"ROMÂNIA DE MÂINE" ANIVERSEAZĂ MAREA UNIRE

Fundația "România de Mâine" întâmpină marea sărbătoare de la 1 Decembrie cu un bogat și variat program de manifestări științifice și culturale. Din suita acțiunilor, care vor avea loc la nivelul Fundației, două evenimente se impun cu prioritate.

Se află în prag de apariție volumul omagial "Marea Unire și ideile naționale". Cuvântul înainte este semnat de prof. dr. Aurelian Bondrea, președinte al Fundației "România de Mâine". Lucrarea compartimentată în trei părți: "Națiunea română ca realitate istorică", "Națiunea română - prezent și viitor" și "Perenitate și valoare în spiritualitatea românească", cuprinde 32 de studii pe care își pun semnătura academicieni, profesori universitari, scriitori, cercetători, personalități dintre cele mai cunoscute în domeniile abordate. Studiile reunite în lucrare, rod al unor îndelungate cercetări, al unor importante reevaluări, reprezentă un pas înainte în cercetarea istorică, filosofică, culturală, în domeniile națiunii, conștiinței naționale și relațiilor internaționale. Prin tematică și modul de abordare, lucrarea "Națiunea română la cumpăna de milenii" se va impune ca un important eveniment editorial, ea constituindu-se într-un

profund omagiu pe care Fundația îl dedică Marii Uniri a românilor.

Marele act istoric, petrecut la sfârșitul anului 1918, la Alba Iulia, va fi evocat și printr-o Sesiune științifică având ca temă 1 Decembrie 1918, piatra de hotar a istoriei naționale. La lucrările în plen, care se vor desfășura în zilele de 25 și 26 noiembrie 1993, în Palatul Sporturilor și Culturii din București, vor participa studenți și cadre didactice din Universitatea "Spiru Haret", numeroși invitați. Comunicările, susținute de importante personalități politice, miniștri, academicieni și profesori universitari, vor aborda evenimentele de referință din istoria noastră națională, schimbările intervenite în economie, cultură, și în viața publică românească după Marea Unire, politica externă a României după înfăptuirea Actului de la 1 Decembrie 1918. Sesiunea științifică dedicată Marii Uniri își va continua lucrările în trei secțiuni, care își propun să dezbată următoarele subiecte: "Națiunea română ca realitate istorică", "Perenitate și valoare în spiritualitatea românească" și "România în dialog cu lumea". Va fi prezentat un mare număr de referate, urmate de discuții asupra temelor aflate în dezbatere.

■ Traian CARACIUC

NOBLEȚEA UNEI MARI TRADIȚII

Academia de Studii Economice a împlinit 80 de ani

Pe durata celor 80 de ani de la înființare - eveniment marcat recent într-un cadru festiv de înaltă semnificație națională - Academia de Studii Economice din București s-a manifestat ca un amplu spațiu de sinteză științifică și culturală. Impunându-se, încă de la începuturi, ca o universitate economică de ținut europeană, cu o amplă deschidere spre gândirea și practica economică de pretutindeni, era firesc ca în orizonturile sale să se regăsească idei și doctrine dintre cele mai diferite, care însă toate au fost supuse analizei critice, corecției și completării lor cu date derivând din marea efort de sinteză științifică, devenit cu timpul o adeveră emblemă a A.S.E.-ului. Si tocmai prin această altoare a fondului de gândire europeană și universală pe trunchiul viguros al tradițiilor spirituale românești a reușit A.S.E.-ul să dobândească și să-și conserve calitatea de școală națională, angrenată integral în destinul poporului român. Este suprafața aspirație și orgoliu din totdeauna al oricărei instituții universitare.

O aspirație și o mândrie pe măsură corporului său profesional de elitară care a inclus în rândurile sale personalități ca Nicolae Iorga, Virgil Madgearu, Ion Răducanu, Victor Slăvescu, Andrei Rădulescu, Constantin Bungeanu, Mihail Manolescu și mulți alți expoziții ai conștiinței naționale, luptători pentru o economie românească modernă, prosperă, asezată trainic la baza unității, integrității și independenței statului național. Din această perspectivă, nu este lipsit de semnificație faptul că tocmai în cadrul Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București și-a desfășurat activitatea Institutul Social Român, condus de Dimitrie Gusti, Asociația Generală a Economiștilor din România, ca și principala revistă economică a vremii, sugestiv intitulată "Independentă economică". Periodic, în cadrul aceleiași Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale au fost organizate conferințe și simpozioane pe teme nu numai de economie, ci și de istorie, filosofie, lingvistică românească la care au participat personalități ca Nicolae Iorga, Dimitrie Gusti, Liviu Rebreanu, Virgil Madgearu, Mihail Sadoveanu, Dumitru Caracostea și mulți alții. Acest plurivalent efort de cre-

Bărbulescu, domnii Ion Iliescu, președintele României, Nicolae Văcăroiu, primul-ministrul național, acad. N. N. Constantinescu, secretar general al Academiei Române și președintele Asociației Generale a Economiștilor din România, Sorin Ionescu, secretar de stat în Ministerul Învățământului, George Păunescu, președintele Uniunii Generale a Industrișilor din România, precum și rectori și alți reprezentanți ai unor instituții universitare românești, inclusiv din Chișinău, profesori și studenți, ca și oaspeți ai vieții universitare din străinătate, au rostit cuvinte de apreciere și urări de noi succese în activitatea științifică și educațională pe care Academia de Studii Economice o desfășoară în folosul întregii țări. Pe lângă adunarea festivă, manifestările consacrate acestei aniversări au inclus un simpozion științific, dedicat problematicii tranzitiei economiei României, organizarea unei excursii ș.a. la care au participat inclusiv oaspeți ai vieții universitare din țară și străinătate (Moldova, S.U.A., Anglia, Franța, Belgia, Suedia, Olanda, Polonia).

Era firesc, deci, ca la recenta festivitate de omagiere a celor opt decenii de viață a Academiei de Studii Economice, cuvântările rostită cu acest prilej să graviteze în jurul calității de școală națională, atribuită ASE-ului cu atât mai mult astăzi, când refacerea noastră economică și morală solicită solidaritatea de voinjă și de acțiune, aportul de știință, dar și de conștiință al tuturor economiștilor și ai celor 21 mii de tineri care se pregătesc în cadrul celei mai mari universități economice românești. După cuvântul de deschidere a festivității jubiliare, rostit de rectorul ASE, prof. univ. dr. ing. Constantin

(M.I.)

"ROMÂNIA DE MÂINE" Activitatea editorială

Între programele de largă deschidere culturală inițiate de Fundația "România de Mâine", tipărirea și difuzarea cărții se înscrise tot mai mult ca un domeniu de importanță deosebită. Aceasta este concluzia care s-a desprins din ședința Consiliului pentru activitatea culturală și editorială al Fundației, care - pe baza referatului prezentat de directorul Editurii, dl. prof. dr. Gheorghe Trandafir - a făcut o analiză a rezultatelor obținute până în prezent și a sarcinilor pentru perioada următoare. S-a apreciat că programul adoptat de Editură - tipărirea unor lucrări înscrise în

bibliografia școlară recomandată de Ministerul Învățământului, ca și a manualelor universitare - a constituit o reușită, atât pe plan tematic cât și economic. În acest an, Editura Fundației a imprimat și difuzat 8 titluri, într-un tiraj de 250 000 de exemplare. Alte 15 titluri sunt în lucru sau în pregătire. Programul Editurii are ca obiectiv tipărirea în continuare, cu prioritate, a manualelor universitare având ca autori cadrele didactice ale Universității "Spiru Haret". Crearea și dezvoltarea spațiului tipografic propriu al Fundației "România de Mâine" permite în-

QUO VADIS REFORMA?

ÎNTRÉ TERAPIA DE ȘOC ȘI TRANZIȚIA GRADUALĂ

Economile naționale care au funcționat timp mai îndelungat pe coordanatele sistemului de piață au evidențiat, prin rezultatele obținute, viabilitatea acestui sistem economic: un nivel ridicat al eficienței economice și calității vieții, stimularea inovației individuale ca principală sursă de progres, mobilitatea și adaptabilitatea sistemului economic, reacția operativă la anomalii ce se ivesc. El nu este însă un sistem infailibil. "Deși în Occident se argumentează adesea - sublinia renumitul economist japonez Saburo Okito - că trecrea la mecanismele de piață reprezintă o dovadă concludentă că economia de piață este superioară economiilor centralizate, nu trebuie să uităm că aceste mecanisme nu sunt infailibile. În lumeni constrângerilor de mediu, resurse, energie etc., consider că cele două sisteme trebuie reconciliate și, în același timp, găsite căile reale în vederea combinariei mecanismelor economiei de piață cu planificarea guvernamentală."

Tinând seama de obiectivele urmărite, de experiența câștigată în procesul de tranziție, de rezultatele obținute în finalizarea mecanismelor pieței în țările dezvoltate, fiecare țară își stabileste propriile căi și modalități de trecere la sistemul economiei de piață. În funcție de acestea, de durata, succesiunea și ritmul înfăptuirii transformărilor economice și sociale, în literatura economică au fost formulate două căi principale de tranziție: tranziția sau terapia de soc și tranziția graduală, între ele neexistând o delimitare riguroasă decât din punct de vedere al duratei.

Într-un studiu al Institutului Național de Statistică din Franța (INSEE) se subliniază că tranziția spre economia de piață va avea o durată destul de mare. Sunt necesari 20-30 de ani ca țările din Europa de Est, chiar și cele mai avansate, să atingă nivelul de dezvoltare al Comunității Economice Europene. Prima etapă a tranziției a permis deja ruptura cu economia birocratică, dar nu există organizat însă un sistem de piețe. Se apreciază că "au fost subestimati costul și perioada de timp ale schimbărilor sistemului economic" în aceste țări, avându-se în vedere, în principal, că punerea la punct a cadrului instituțional necesar bunei funcționări a unei adevărate economii de piață, este o operațiune dificilă ce necesită timp.

În țara noastră, tinând seama de condițiile concrete existente, strategia pentru care s-a optat poate fi definită ca o tranziție graduală și în ritm rapid, în cadrul căreia implementarea mecanismelor juridice și economice necesare funcționării economiei de piață urmează să se facă în mod accelerat și cu asigurarea unei protecții sociale corespunzătoare. Caracteristicile esențiale ale acestei strategii constau în termenele foarte scurte (specifice terapiei de soc ale tranziției), evitarea costurilor sociale greu suportabile, concomitent cu depășirea crizei economice moștenite.

Economia românească se află în fața unor fenomene hotărâtoare, a căror desfășurare normală impune, desigur, o metodologie științifică impecabilă, elaborată pe baza unor modele verificate, perfect adaptate cadrului național real.

Pentru programul economic al tranziției hotărâtoare sunt: metoda și momentul, durata și efectele liberalizării factorilor de producție; metodele, momentul și formele privatizării; domeniile și ritmul cu care se efectuează privatizarea; alegerea liniei politice, a strategiei privatizării economice - a) liberalism, viteză mare a transformărilor și costuri sociale ridicate sau b) tranziție dirijată, trecerea graduală și costuri sociale suportabile sau, altfel spus, aplicarea principiilor care duc la restaurație capitalistă sau a principiilor care duc la o economie duală, în zona sistemelor convergente, pe o cale social-democrată (poate cea mai apropiată cadrului real al societății și economiei românești).

Ne aflăm astăzi în momentul în care sunt necesare măsuri clare și ferme pentru restrucțuirea economiei, de aici plecând toate celelalte. Un element central îl ocupă demonopolizarea economiei românești atât în producție cât și în distribuția bunurilor și serviciilor. Aceasta trebuie să aibă loc prin măsuri specifice economiei noastre,

fiind necesare reglementări ferme de respectare a concurenței loiale; se impune atragerea de mijloace speciale, în principal capital străin etc. De asemenea, un element esențial al perioadei imediat următoare îl constituie flexibilitatea liberalizării adecvate a economiei, aceasta realizându-se, în principal, prin liberalizarea monedei naționale, a cursului de schimb.

Dacă poate fi apreciat programul de guvernare - al cărui obiectiv principal îl constituie diminuarea și stoparea declinului economic prin armonizarea măsurilor de stabilizare macroeconomică cu politica de ajustare structurală, ca și prin identificarea modalităților de participare activă a statului, ca partener economic care folosește în intervențiile sale mijloace economice specifice perioadei de tranziție - nu putem face abstracție, totuși, că măsurile adoptate până acum nu au fost toate cele mai potrivite.

Pentru a exemplifica: politica monetară a fost în discordanță cu

realitatele economice și financiare din țara noastră, având un caracter deosebit de restrictiv, determinând sururi și distorsiuni în desfășurarea proceselor economice, care, în condițiile declinului productiei industrii, agriculturii și exportului, al subcapitalizării, au condus la blocajele financiare și economice, la presiuni inflaționiste, la șomaj etc. La fel și devalorizarea continuă și însemnată a monedei naționale, instabilitatea regimului valutar au condus la amplificarea dezechibrelor, la menținerea și accentuarea blocajelor economico-financiare, a inflației și șomajului.

Cunoașterea cazurilor istorice și contemporane de tranziție este o necesitate pentru decizii raționale care să conțină cât mai puțin factori de generare a erorilor. Analiza comparativă a stărilor existente poate conduce la evitarea erorilor comise. Tot mai prezentă este ideea că și încerca aplicarea unei singure metodologii pentru rezolvarea variaterilor cazuri și aspecte ale crizei economice ar fi o eroare de mari proporții, care se cer și oportunitatea de schimb.

Modalitățile de realizare a tranziției rețin tot mai puțin problema ritmului; în schimb, sunt aduse în prim plan tot mai mult probleme ale succesiunii și corelării măsurilor reformei. Aceste idei se desprind, de altfel, și dintr-o serie de lucrări

ca, de exemplu, cea elaborată de către Centrul pentru Cooperare cu Economile Europene în Tranziție, de pe lângă Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E., Paris). Salvatore Zeochini, în lucrarea sa "The Transition to a Market Economy", apreciază că terapia tranziției trebuie să răspundă la trei mari grupe de probleme:

1. Ce trebuie realizat în primul rând:

- stabilizarea macroeconomică?
- reformele structurale și instituționale?
- liberalizarea economiei?

2. Indiferent de ce element - din cele citate mai sus - se consideră prioritățile, ce succesiune de măsuri și politici se va hotărî pentru realizarea lui?

3. Care este și cum se poate justifica ritmul considerat a fi oportun de tranziție?

Ritmul reformei rămâne o problemă importantă, dar nu esențială. Natura internă a fiecărei economii în tranziție va determina ritmul reformei și tendințele pe termen lung ale transformărilor. Viteza de transformare nu este direct dependentă de voința transformatoare, ci de particularitățile adaptării și suportabilității populației la noile condiții.

■ Prof. dr. Dumitru PUGNA
■ Conf. dr. Coralia ANGELESCU

"EXODUL CREIERELOR": O TRISTĂ REALITATE

România se află într-o perioadă complexă de tranziție spre economia de piață. Această tranziție are loc în condițiile unor transformări democratice fundamentale și, totodată, ea este însoțită de costuri sociale ridicate. În 1992, produsul intern brut (P.I.B.) a reprezentat numai 67,9% față de 1989, iar producția industrială a scăzut aproape la jumătate în aceeași perioadă (51,6%). Abia la sfârșitul anului 1993 se pare că va fi stopat fenomenul căderii producției. Moneda națională, leul, s-a devalorizat puternic - de la cca. 17 lei/dolar în 1989 la peste 1000 lei/dolarul în prezent. În aceste condiții, fenomenul inflației s-a amplificat puternic, indicele prețurilor de consum reprezentând 3325,1% în august 1993 față de octombrie 1990, iar salariul real, după date oficiale, s-a redus, în aceeași perioadă, cu aproape o treime (66,1%).

Această conjunctură complexă a avut, evident, influențe importante în domeniul vieții universitare și al cercetării științifice, precum și în domeniul migrației interne și externe a universităților. Astfel, deși economia și îndeosebi industria s-au prăbușit în perioada amintită, numărul studenților s-a dublat în anul 1992 față de 1989. La aceasta a contribuit și puternica dezvoltare a învățământului superior privat, care, în prezent, deține cca. 27,5% din totalul studenților. Cu toate acestea, numărul studenților care revine la 10 000 locuitori în 1992 a fost de 143, unul din cele mai scăzute în Europa. Odată cu această puternică creștere a numărului de studenți a sporit și numărul cadrelor didactice universitare. În învățământul superior de stat creșterea în perioada menționată a fost de 53,5%.

Spre deosebire de învățământul superior, în domeniul cercetării științifice a intervenit o reducere importantă a activității iar numărul de cercetători științifici și ingineri ocupăți în aceste unități s-a redus cu peste 15 000,

respectiv cu 24,4%. O parte a acestor oameni de știință au intrat în lumea afacerilor din sectorul privat, unii au devenit șomeri, iar alții au emigrat.

După o cîfră record a emigrării românești în 1990, în anii următori acest fenomen s-a redus an de an, fiind de 3 ori mai mic în 1992 față de 1990. Dacă, în 1990, aproape trei sferturi din numărul total al emigrantilor erau de naționalitate germană și maghiară, în anul 1992 mai mult de jumătate (58,1%) erau de naționalitate română. Patru țări: Germania, Ungaria, S.U.A. și Austria au absorbit în această perioadă peste 80% din totalul emigrantilor din România.

3000 de persoane cu pregătire superioară părăsesc anual România!

Deși numărul emigrantilor s-a redus, ponderea celor cu studii superioare prezintă o creștere semnificativă - de la 6,0 în 1990 la 11,0% în 1992. Același fenomen se poate observa și în cazul cadrelor didactice. Este de subliniat că dintre cei cu studii superioare au emigrat, de regulă, cei mai buni specialiști. Acest exod al creierelor, de cca. 3000 de persoane pe an, constituie fără îndoială o pierdere pentru economia națională a României atât prin potențialul pe care îl reprezintă, cât și prin costurile sociale ale pregătirii acestora.

Dacă, în trecut, principala motivație a emigrării o constituia cea politică, în prezent ea este legată cu precădere de cea economică, având motive puternice legate de nivelul de trai și de realizarea împlinirii profesionale. Această mobilitate este, până la un punct, un fenomen progresist, dar ea trebuie să aibă anumite limite. Un exod prea mare de cadre universitare poate fi dezavantajos sub unele aspecte și pentru țările primitoare

dar, mai ales, pentru cele din care aceste cadre pleacă. În plus, credem că se poate agreea ideea că pentru țările Europei Centrale și de Est, în care învățământul a fost gratuit și societatea a suportat costurile sociale ale pregătirii unor cadre de specialiști de înaltă calificare, s-ar cuveni să se examineze o modalitate de compensare a acestor cheltuieli în cazul migrației lor externe.

Credem, de asemenea, că se poate accepta departajarea noțiunii de "exod al creierelor" - prin care se înțelege o pierdere temporară sau definitivă a unui important capital intelectual, științific sau cultural și care conduce la imposibilitatea funcționării adecvate a unor instituții - față de noțiunea de mobilitate profesională externă sau internă, care se referă la persoane fizice și care, în limite acceptabile, reprezintă un fenomen progresist.

Ce s-ar putea întreprinde pentru contracarea fenomenului "exodului creierelor" din România? După părerea noastră, o condiție fundamentală o constituie stoparea declinului economic, a inflației și a șomajului, stoparea declinului nivelului de trai și acordarea unei recunoașteri superioare cadrelor universitare și de cercetare pe plan material și social. Se impun, totodată: elaborarea unui plan coerent de dezvoltare a economiei în continuare și pentru inovare, care să

constituie o bază solidă a elaborării unui plan de politică națională pentru învățământul superior și pentru cercetare; dezvoltarea mobilității cadrelor universitare prin crearea condițiilor pentru a lucra în străinătate, fie în cercetare, fie în predarea cursurilor universitare cu asigurarea condițiilor favorabile pentru întoarcerea în țară; creșterea numărului de studenți și doctoranzi în străinătate, tinând seama că aceasta reprezintă cea mai puțin costisitoare formă de transfer a tehnologiilor moderne; dotarea instituțiilor de învățământ superior și a celor de cercetare cu aparatură modernă de predare și de laboratoare.

Credem că o importanță aparte are, de asemenea, construcția, cu aportul capitalului străin, a unor campusuri universitare în scopul susținerii cu prioritate a învățământului superior privat, care are mari greutăți în această privință; atragerea unor cadre universitare de prestigiu din străinătate, inclusiv a celor din diaspora română, cu sponsorizarea țărilor dezvoltate și a organizațiilor internaționale, care să predea cursuri complete în România: organizarea unor firme mixte cu capital românesc și străin în domeniul cercetării științifice, în măsură să utilizeze potențialul cercetătorilor din România.

■ Dr. Iosif Dumitru BATI

Migrația externă din România - persoane cu studii superioare -

1989 1990 1991 1992

Total	4318	5816	2782	3436
% din totalul emigrantilor	10,4	6,0	6,3	11,0
din care:				
a) profesori	924	1087	452	579
%	9,2	0,1	1,0	1,9
b) ingineri și arhitecți	1799	2673	1512	1709
%	4,3	0,3	3,4	5,5
c) medici și farmaciști	679	827	344	413
%	1,6	0,08	0,7	1,3
d) economisti	322	449	221	279
%	0,8	0,05	0,5	0,9

PROGRAME ANALITICE

ale disciplinelor din planurile de învățământ ale facultăților Universității "SPIRU HARET"

Programa cursului ISTORIA LIMBII ROMÂNE (Curs pentru anul II)

**Prof. univ.dr. ION COTEAU
Membru al Academiei Române**

1. Primele etape de evoluție. Stadiul limbii latine vulgare între secolele I și VI. Appendix Probi. Vulgata. Inscriptii romane.
2. Traco-daca, substrat al limbii române. Toponomia majoră de origine traco-dacă. Probe istorico-lingvistice. Importanța lor pentru continuitate în Dacia.
3. Consecințe ale introducerii limbii grecești ca limbă de stat în Imperiul bizantin în locul limbii latine. (Secolul al VI-lea). Începutul diferențierilor dintre latina vorbită în Dacia (dacoromâna) și cea

din sudul Dunării (aromâna).

4. Reflectarea în limba română a primelor contacte dintre populațiile migratoare și populația romanizată înainte de invazia slavilor. Absența influențelor germanice. Cauzele ei.
5. Caracteristicile generale ale împrumuturilor slave din punct de vedere lingvistic. Cronologia acestora.
6. Forme și termeni de origine latină (românească) în documentele administrative redactate în slavonă în Muntenia și Moldova în secolele XIV-XV.
7. Limba primelor scrieri în românește. Caracterul lor unitar. (Secolul al XVI-lea). Analiza unor mostre din manuscrise.
8. Importanța tipăriturilor lui Coresi pentru dezvoltarea limbii literare scrise.
9. Evoluția scrisului românesc în secolul al XVII-lea și în primele decenii ale secolului al XVIII-lea.

XVII-lea și în primele decenii ale secolului al XVIII-lea.

10. Școala ardeleană și Curentul latinist și problemele relațiilor dintre structura limbii române și evoluția istorică a poporului român.

11. Problema introducerii alfabetului latin în scrierea limbii române. Etimologismul și direcția scrierii adaptate la pronunțare.

12. Dezvoltarea stilurilor funcționale. Limbajul literar - artistic (poezie și proză) în secolul al XIX-lea, între aproximativ 1800 și 1860; limbajul administrativ; limbajul științific.

13. Raporturile dintre limba literară cultă și graiurile populare; îmbogățirea exprimării literare culte. Folclorul ca sursă de inspirație.

14. Caracteristicile fundamentale ale diverselor împrumuturi lexicale din secolul al XIX-lea și consecințele lor asupra dezvoltării limbii literare culte.

15. Dezvoltarea limbii române după 1860. Stadiul actual al structurilor sale în diverse variante (culte și populare), perspective ale evoluției diverselor limbaje de specialitate. Rolul presei în acest proces.

Programa cursului ISTORIA RELIGIILOR Dimensiuni interdisciplinare ale Istoriei Religiilor, concepte generale și comune ale studiului științific al religiilor

Prof. dr. ION MIHAIL POPESCU

PRECREȘTINISMUL

- I. Gândirea magică și gândirea mitică;
- II. Mitologia și credințele religioase ale grecilor;
- III. Mitologiile și credințele religioase ale romanilor, geto-dacilor și daco-romanilor;
- IV. Credințe mitico-religioase în China:

 1. Confucianismul;
 2. Daoismul;
 - V. Credințe mitico-religioase în India

 1. Vedismul;
 2. Brahmanismul;
 3. Budismul;
 4. Jainismul și hinduismul;

 - VI. Credințe mitico-religioase ale egiptenilor.
 - VII. Credințe mitico-religioase ale iranienilor, asiro-babilonienei, fenicienilor canaanitilor.
 - VIII. Mozaismul - prima religie monoteistă.

CREȘTINISMUL

- I. Primele veacuri de existență istorică a creștinismului. Erezii și piedici ale creștinismului primitiv:
 1. Gnosticismul;
 2. Maniheismul;
 3. Antitrinitarianismul;
 4. Montanismul;
 5. Sfârșitul "oficial" al "păgânismului".

II. Biserici, erezii și schisme ale creștinismului de la Conciliul de la Niceea (325) până la Marea Schismă (1054).

III. Rolul creștinismului ortodox pe teritoriile românești și evoluția Bisericii Ortodoxe Române (de la începuturi până în prezent).

IV. CATOLICISMUL

1. Note diferențiale ale Bisericii romano-catolice;
2. Erezii ale romano-catholicismului în Evul Mediu târziu;
3. Cruciate, ordine monahico-cavaleresti și ordine călugărești ale romano-catholicismului. Urările lor sociale.

V. INCHIZIȚIA - tribunal eclesiastic fără de pereche în istorie și prima poliție politică de tip totalitar.

VI. EVOLUȚIA CATOLICISMULUI PE TERITORII ROMÂNEȘTI

1. Romano-catholicismul;
2. Greco-catholicismul în Transilvania;
3. Urmări social-naționale și culturale ale romano-catholicismului și greco-catholicismului pe teritoriile românești.

VII. PROTESTANTISMUL

1. Caracterizare generală;
2. Ramurile principale ale Protestantismului (Lutheranismul, Calvinismul, Unitarianismul, altele. Rolul lor social în Istoria Românilor.

VIII. NOUL PROTESTANTISM

1. Baptismul și grupurile și subgrupurile lui principale;
2. Adventismul și grupurile și subgrupurile lui principale;
3. Creștinismul după Evanghelie. Grupuri și subgrupuri principale;
4. Penticostalismul. Grupuri și subgrupuri principale;

IX. EVOLUȚIA NOULUI PROTESTANTISM PE TERITORIUL ROMÂNIEI

X. SCHIȚA TOLERANȚEI RELIGIOASE ÎN ISTORIA ROMÂNIORILOR

MAHOMEDANISMUL

1. Personalitatea lui Mahomed;
2. Structura, evoluția și funcțiile mahomedanismului;
3. Tendențe ale fundamentalismului mahomedan contemporan.

BIBLIOGRAFIE

1. Mircea Eliade, Istoria credințelor și ideilor religioase, I, II, III, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, 1986, 1988;
2. A. D. Xenopol, Istoria Românilor în Dacia Traiană, volumele III, V, VII, VIII - orice ediție (capitolele privind viața religioasă și bisericească a romanilor);
3. N. Iorga, Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a românilor, volumul I, ediția a II-a, Editura Ministerului de Culte, București, 1928 și volumul II, Editura Ministerului de Culte, București, 1930;
4. Lucian Blaga, Spațiul mioritic (capitolele Spiritualitate bipolară, *Transcendentul care coboară și Perspectiva sofianică*) în Trilogia culturii (orice ediție);
5. Lucian Blaga, Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea, Editura Științifică, București, 1966, pp. 16-61, 120-229.

ANUL ANIVERSĂRII MARII UNIRI DIN ISTORICA ROSTIRE A VOINȚEI NAȚIONALE

Dr. Ștefan Cicio Pop:

"Marele Sfat Național, în ședința sa din 2/15 Nov. a hotărât convocarea Marei Adunări Naționale a Națiunii Române din Ungaria și Transilvania. De loc mai potrivit am aflat Alba Iulia, această Mecca a neamului românesc... Prin rostul d-lui deputat dr. Alexandru Vaida Voievod, a adus la cunoștința lumii întregi și mai ales vecinilor noștri, că noi, în dreptul firesc al popoarelor de a-și determina singur soarta, pentru totdeauna ne desfacem de națiunea Ungurilor. Am declarat că nu mai recunoaștem parlamentul maghiar și guvernul maghiar în cauzele noastre, că voim singuri, neinfluențați de nimenei, a putea să ne hotărâm și noi vom statori condițiile și raporturile, cum să ne așezăm între statele libere, ca stat liber și coordonat... Noi am venit înaintea dumneavoastră și declarăm cu hotărâre sfântă, că poporul român este mat, își cunoaște chemarea sublimă în lumea civilizată... Vrem unirea tuturor românilor".

Gheorghe Pop de Băsești:

"Națiunea Română la toate evenimentele mari istorice în trecut și astfel și astăzi, s-a adunat pentru a decide asupra sortii sale. Așa, Onostră Adunare în anii 1848, când era cea mai grea sarcină asupra națiunii Române, greutatea robotei, s-a adunat pe Câmpul libertății de la Blaj și acolo Adunarea Națională a luat hotărârea cu care avea să înfrunte iobăgia, în care gherăna sărmană națiunea Română. După deschiderea noastră din iobăgie a urmat o altă iobăgie și mai mare, iobăgia sufletelor noastre și apoi a urmat iobăgia de clasă. Astfel, Onostră Adunare, la locul acesta sfîrșit cu sângele marilor noștri martiri, v-a adunat și dumneavoastră, ca să sfârâmați și cătușele robiei noastre spirituale, ale robiei noastre seculare și să decidem, ca un popor liber asupra sortii noastre, precum ne-a trimis soia mare Wilson, care a fost cel dintâi, care a înțeles, cum că sfintele învățături ale lui Isus Cristos, cum trebuie să se aplique între popoare. Ne-am adunat aici, ca să hotărâm asupra sortii noastre... Salut adunarea liberă a tuturor Românilor din Transilvania, Ungaria și Banat și rog pe atotputernicul Dumnezeu să ne ajute să punem piatra fundamentală a fericirei neamului nostru românesc".

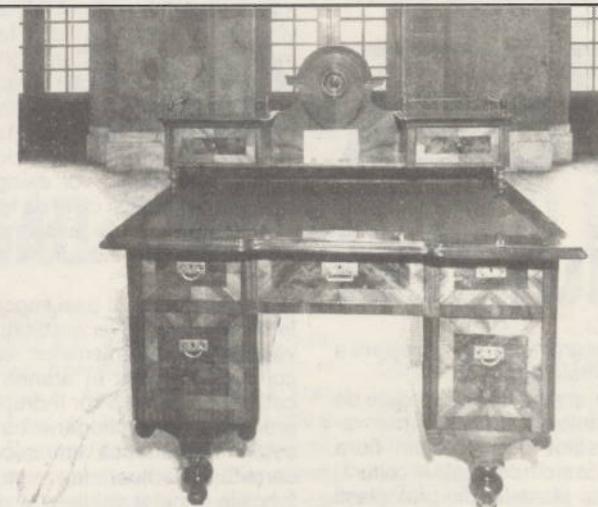
Vasile Goldiș:

"Nimic nu dovedește mai mult tăria credinței creștinești a sufletului acestui popor, decât faptul, că în numele luptei creștinătății împotriva păgânilor mai întâi după răsleitura neamului prin soarta fatală s-a putut face pentru o clipă unirea lui în cetatea aceasta prin brațul puternic al geniului scânteitor al Viteazului Mihai. Dar această unire o clipă dispără, cu fulgerarea unei scânteie electrice și trupul neamului nostru se frânse în bucăți... Oprimatori mărturisesc acum pe față, că scopul lor este un stat național maghiar și că, prin urmare noi naționalicește trebuie să ne desființăm. Apornit opera de extirpare și războiul mondial, care acum s-a sfârșit, în gândul opresorilor a avut chemarea să încoroneze opul. Sute de mii de români și-au vărsat și acum sângele lor pentru «patrie și tron», iară patria și tronul au tărât în urgia interioarei pe părții și frajii acestor lupători: patria și tronul au decretat moartea scoalei românești, au tri-

Alba Iulia! Oraș sfânt al românilor! Cetate de slavă și durere a neamului românesc în care parcă o minune s-a săvârșit - visul atâtore generații, atâtore vizionari și poeti s-a împlinit. Ca la un cuvânt magic, nedreptatea s-a prăbușit și deasupra demnității umilite s-a înălțat sufletul încătușat al poporului român, înăbușit și însângerat, dar nemuritor și veșnic, din mormântul de pe care au căzut pietrele asupririi naționale - unirea tuturor românilor într-un singur mare stat național și unitar românesc. În glasul de clopot din toate satele Transilvaniei care parcă și acum ne înfioără, Marele Adunare Națională Constituantă, exercitându-și dreptul firesc a spus răspicat, și pe înțelesul lumii întregi, că națiunea română scutură asuprarea seculară și înfăptuiește întregirea neamului românesc, declarând, fără încunjur că românii din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș formează parte integrantă a Regatului liber. Cu actul mareț al Adunării Naționale Constituante de la Alba Iulia, prin care trecutul s-a unit cu prezentul, se sfârșește istoria de durere a Transilvaniei, care - după cum remarcă cu amărciune marele istoric Nicolae Iorga - "nu se întâmplă în istoria niciunei țări, niciunui popor", și începe istoria poporului românesc.

Ce s-a întâmplat atunci în acea înălțătoare zi de istorie o aflăm din emoționantele discursuri rostite în fața celor 1228 de deputați prezenți, într-un autentic Parlament, precum și în fața celor 200 000 de români veniți din toate colțurile Transilvaniei, în cadrul Marii Adunări Naționale Constituante a căror consistență va dăinui peste veacuri, având pururi rezonanțe în conștiința națională a tuturor românilor.

Pentru încărcătura lor emoțională, dar și pentru relevanța lor istorică redăm fragmente din cuvântările unor mari personalități, fruntași ai mișcării de eliberare națională și de unire cu Tara mamă - România.

Biroul pe care, la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, s-a semnat Unirea Transilvaniei cu România (Muzeul Unirii din Alba Iulia).

mis sbirii lor în adunările noastre bisericesti, au pregătit proiectele pentru nimicirea noastră politică, au început ruinarea noastră economică, au aruncat în temniță zeci de mii de Români, ne-au sugrumat libertatea presei și a cuvântului... Națiunile trebuie să se afle și națiunea română din Ungaria, Banat și Transilvania. Dreptul națiunii Române de a fi liberă îl recunoaște o lume întreagă; îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar odată scăpată din robie, ea aleargă în brațele dulcei sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă: Unirea ei cu Tara Românească... Teritoriile locuite de români de la descalcarea lui Traian și până astăzi au fost teritorii românești. Nu există putere de a suci logica până acolo, ca invadările elementelor străine, dirigate și pe aceste teritorii în chip artificial și prin abuzul de putere al statului ungur/ cu scopul desființării noastre naționale, să poată clăti dreptul nostru de proprietate asupra acestor teritorii. Așa ceva ar fi sanctionarea crimei și ar constitui o pălmuire a civilizației, care principal nu admite substituirea dreptului prin brutalitate.

Dr. Iuliu Maniu:

"Dacă privim îndărât în suferințele îndurate de neamul românesc, dacă ne amintim de săngele vîrăsat, nu știm cum să mulțumim lui Dumnezeu, că ne este dat, nouă, celor din generația de acum, să trăim aceste timpuri de înălțare. În aceste momente solemnne, ne vom purta vrednic de timurile pe care le trăim. Vrednicia națională se judecă după înțelepciunea, cumințenia și înălțarea sufletească, cu cari se aduc hotărâri chemate să croiască soarta noastră... Istoria ne-a învățat, că nu trebuie să aşteptăm nimic de la împărați străini și de la fiii altor neamuri, ci de la propriile noastre puteri. Adevărul ce ne călăuzește acum e că, singura noastră forță, care ne poate ține în viitor e aceea provenită prin unirea tuturor românilor... Această unire noi avem dreptul să o pretindem pe baza ființei noastre unitare naționale. Suntem toți de aceeași tradiție și cu aceleași aspirații. Ce ar mai putea să împiedice, că această unire, ce există în noi, în sufletele noastre să se

înfăptuiască realitatea: ca această Națiune Română să fie un singur trup și suflet?... Numai o crudă barbarie poate împiedica, ca însuși vatra, leagănul, să fie despărțit, să rămână separat, atunci, când toate celelalte se unesc. Si Ardealul trebuie să fie o parte întregitoare din corpul Națiunii române. În afară de dorința noastră obștească de a ne apropia de sănul mamei noastre, toate argumentele științifice și sociologice întăresc justitia revendicării noastre - ele au înfăptuit România Mare".

Iosif Jumanca:

"Astăzi e vorba de libertate, de posibilitatea dezvoltării în viitor a culturii românești și astăzi venim și noi aici, adevărăți reprezentanți ai muncitorilor români... De aceea, când aderăm la unirea tuturor românilor vom totodată și posibilitatea de dezvoltare a muncitorilor române, vom să deschidem brațele largi pentru ca în această Țară Românească nouă, să se dezvolte și să progreseze un popor muncitor, tot așa, cum au progresat popoarele muncitoare din Apus. Social-democrația nu-i identică cu lipsa simțului național. Noi nu zicem, că *ubi bene, ibi patria*, dimpotrivă zicem, că: unde ți-e patria acolo trebuie să-ți cauți de ea! De aceea noi nu ne ținem, că nu vom avea puterea să ne căutăm drepturile la o viață liberă. Când facem declarația aceasta, că aderăm la unire, o facem nu numai pentru că în instinctul nostru, în interesul nostru, în inimă noastră există simțul acesta, ci o facem și cu mintea clară, prin convingerea aceea fermă, că prin postulatele luate în rezoluția cea de prezentat preacinstitei Adunări sunt luate toate acele garanții, care sunt suficiente pentru democratizarea României".

Episcopul Ioan I. Papp al Aradului:

"... Precum alte neamuri, tot astfel și națiunea noastră română nu trăiește numai prin numărul mai mare sau mai mic al fiilor săi, ci trăiește prin însăși limba și literatura sa pentru care moșii și strămoșii noștri s-au luptat mai mult, decât pentru însăși viața lor. Ne-am prezentat și acum în corpore la această Mare Adunare Națională, ca să dăm probe învederale că de către or se tratează despre soarta neamului românesc: clerul și poporul credincios, ca fii adevărăți sunt una în cugete și simțiri, sunt una în dorințele și aspirațiile naționale de la vîlădică până la opină și de la opină până la vîlădică. Ne-am prezentat aici în deosebi cu scopul și dorința că precum antecesorii noștri, vrednici de pomenire, episcopi de pe vremuri au susținut împreună cu clerul și poporul credincios, sub povara sistemului de împilare a tot ce a fost

... În fața asupririlor și a nedrepăților, pe care nu le puteam opri, ne-am retras resignați la vetele familiilor și la altarele bisericuțelor noastre; și acolo am străjuit cu neadormită grijă și am salvat scumpele comori ale sufletului: legă, limba, datinile strămoșești și toată moștenirea ființei noastre etnice de români... Dar, chiar de s-ar fi sters din sufletul nostru orice amintire a muceniei noastre de veacuri și încă nu ne puteam gândi astăzi la altceva, decât la aceea, ce au hotărât și făcut frajii din Basarabia și Bucovina, adică la Unirea cu scumpa noastră Românie, alipindu-i întreg pământul strămoșesc... Numai din Unirea tuturor românilor de pretutindenea vor putea răsări astfel de produse și manifestații ale geniului nostru național, care prin însușirile lor specifice românești să contribuie la progresul României".

Dr. Iuliu Hossu, Episcop de Gherla:

"Frajilor, ceasul plinirii vremii este acesta, când Dumnezeu Atotputernic rostește, prin poporul său credincios, dreptatea sa, însetată de veacuri. Astăzi, prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți, toți români de pe aceste plajuri: *Ne unim pe veci cu Tara mamă-România...*"

lată câteva din gândurile înalte ale celor mai mari patrioți români exprimate la Marele Adunare Națională Constituantă de la Alba Iulia în ziua de 1 Decembrie 1918, în memorabile și vibrantele lor discursuri care au evocat drumul lung, procesul extrem de complex care au precedat și pregătit pas cu pas actul Unirii, jertfa de veacuri a poporului român, subliniind în felul lor unic măreța semnificație istorică a reîntregirii neamului românesc pe pământul strămoșesc al vechii Daci.

CULTURA ȘI POLITICA

(Continuare din pag.1)

Experiența politică a multor țări arată că în asemenea împrejurări forțele politice se regăsesc în jurul unui consens, acceptă, implicit sau explicit, compromisul. Din nefericire, în cazul țării noastre, în confruntarea de idei asupra ritmului, căilor și metodelor tranzitiei, diversele orientări privind starea și soarta economiei naționale au pierdut și pierd timp preios prin sterile discuții asupra "superiorității" sau chiar a "unicității" unei metode ori opțiuni (deși complementaritatea sau convergența sunt evidente în multe cazuri, spre a nu mai vorbi despre similaritatea altora) în dauna soluționării efective prin cooperare. Tot așa, în domeniul culturii sau politicii culturale, al învățământului, s-a ajuns la o "ceartă a metodelor", ca urmare a unor concepții unilateral, a unor mentalități și comportamente stăpânite de orgoliu. Situația se datorează mai multor cauze și ar presupune o analiză mai largă, pe care nu ne propunem să o facem acum.

Ceea ce credem că se impune în primul rând atenției opiniei publice naționale este pericolul perpetuării unor asemenea stări de lucruri, generate în bună parte de înclinații electoraliste, de goana după clientelă politică, de tentația elitismului cultural-politic sau pur și simplu de dorința "desființării" concurenței politice, a realului sau imaginarului adversar. Intoleranța nu numai că "sapă" propriul prestigiu dar dăunează scopului și valorilor naționale. Pe de altă parte, tendința de a nega global și fără necesar discernământ analitic tot ce s-a petrecut în sfera științei și învățământului, a creației cultural-artistice în ultimii 40-50 de ani este la fel de pagubitoare pentru cei în cauză ca și pentru alții. La fel de neproductivă și inadecvată

este preocuparea de a accredita ca adeveră valori, global și neanalitic, scrieri cel mai adesea pur politice realizate în afara țării, de a transplantă artificial forme de învățământ, de activitate culturală din alte părți, pentru a înlocui pe cele autohtone.

Nu începe îndoială că invocarea repetată a "culturii europene" în general, din contextul căreia cultura română este scoasă arbitrar, spre mirarea chiar a unor europeni de vază, nu poate aduce nici un fel de "dividente" politice. Cu toate vicinătinile prin care a trecut și trece, cultura națională nu s-a aflat și nu se poate afla "în stare de viață", cum se pretinde uneori de dragul unor delimitări politice.

Pluralismul politic nu poate fi confundat, în nici un caz, cu pluralismul valorilor culturii. Pe acest teren, diversitatea opțiunilor politice este cu atât mai fertilă și viabilă, concordantă cu statul de drept și principiile realei democrații cu cât aceste opțiuni se întâlnesc și susțin, de pe poziții firește diferite, cauza unității de scop și diversității de valori în cadrul culturii naționale românești din trecut și de azi, stimulând prin aceasta creațile viitorului, ale românilor și României de mâine.

Este plină de învățăminte, în acest sens, observația lui Titu Maiorescu potrivit căreia "unul din semnele înălțării culturii este tocmai de a părăsi cercul mărginit al intereselor mai individuale și, fără a pierde elementul național, de a descoperi totuși și de a formula idei" cu valabilitate mai generală. "A se uni în principiile de cultură este soarta neapărată a fiecărui popor european" - sublinia Maiorescu, adăugând că "întrebarea este numai... dacă o poate face scăpându-și și întărindu-și neatârnare națională sau plecându-se sub puterea străină. Și această întrebare se dezleagă numai prin energia vieții

intelectuale și economice a poporului, prin bunăvoiță și iuțea de a înțelege și de a-și asimila cultura în activitate potrivită." (Critice, Editura pentru literatură, București, 1963, pag. 143).

Pentru omul politic de azi, oricare ar fi orientarea sa doctrinară, sunt mereu actuale cuvintele lui A. D. Xenopol, care scria că "importanța nemijlocită a culturii naționale este că menține și dezvoltă... un popor la conștiința de sine, la viața națională". (Scrieri sociale și filozofice, Editura științifică, București, 1967, pag. 141).

La rândul său, încrezător în potențialul cultural al poporului român, Lucian Blaga aprecia că "tot ce putem să făcă, fără temere de a fi dezmințiti, este că suntem purtătorii bogăției ai unor excepționale posibilități. Tot ce putem crede, fără să săvârșim un atentat împotriva lucidății, este că ni s-a dat să luminăm cu floarea noastră de mâine un colț de pământ. Tot ce putem spera, fără să lăsăm manevrați de iluzii, este mândria unor inițiative spirituale, istorice, care să sără, din când în când, ca o scânteie, și asupra creștinelor altor popoare". (Trilogia culturii, Editura pentru literatură universală, București, 1969, pag. 258).

Parafrazând pe marele filosof și om de cultură, se poate spune că oamenii politici care se consacrau idealurilor naționale, intereselor țării, își îndeplineau misiunea în măsura în care tot ceea ce pot crede, fără să săvârșească un atentat împotriva lucidății, tot ceea ce pot face în folosul țării, fără să lăsă manevrați de iluzii, se constituie în contribuții la aşezarea pe un fâșie rodnic, fertil, a culturii române de azi și din viitor. Este o cauză care privește întreaga națională clasă politică, fără deosebire de doctrinele pe care le urmează o parte sau alta a celor ce fac parte din rândurile acesteia. Articolul următor se va opri asupra unei asemenea teme.

Casa lui Stefan Cicio Pop din Arad care, în 1918, a fost sediul Consiliului Național Român.

surse de energie. Dintre sursele alternative de energie fac parte și cercetările privind realizarea, la unitatea de suprafață, de cantități mari de biomă vegetală, care să fie folosită ca materie primă pentru obținerea de metanol. Masa vegetală după un hecator cultivat cu porumb, transformată în metanol, poate asigura necesarul de combustibil lichid pentru cultivarea plantelor agricole pe 20 ha.

Lumea științifică contemporană este preocupată, totodată, de asigurarea necesarului de proteină, atât pentru consumul uman, cât și pentru furajarea animalelor. De aceea, se prevede amplificarea cercetărilor pentru descifrarea proceselor cheie de formare și degradare a proteinelor, care în natură prezintă o diversitate foarte mare. Specialiștii apreciază că în lumea vie există circa 10 000 tipuri de proteine, care explică, la rândul lor, mareia varietatei a lumii vie, de la virusuri și bacterii, la floră, faună, mamifere, specii etc. Cercetările de acest gen au un caracter interdisciplinar, solicitând participarea geneticenilor, biochimistilor, enzimologilor, științierilor genetice, fiziologilor etc. Cercetările vor ajunge în final să stabilească cările de formare a proteinelor și de realizare a lor și prin procedee industriale adecvate.

Genetica a făcut pași importanți în descifrarea legilor eredității și a variabilității organismelor; ea va continua să stea în atenția cercetătorilor, care se vor îndrepta cu precădere către: citogenetică, cercetări de genetică imunologică, cercetări referitoare la structura și funcțiile genelor celulare și virale, implicate în patologia animală sau vegetală; cercetări pentru realizarea de biopreparate imunologice active pentru combaterea și terapia unor boli; cercetări pentru crearea de genotipuri de plante, cu potențial de producție ridicat și valoare alimentară superioară. Prin științifică se deschid porți noi pentru realizarea unor microorganisme utilizate în industria alimentară, producerea proteinelor furajate, obținerea de noi soiuri de plante.

PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR rămâne, la impactul cu mileniul trei, un obiectiv de bază al cercetătorilor, întrucât ci-

vilizația industrială, urbanizarea, turismul etc. exercită o permanentă presiune, uneori până la deregarea echilibrului dintre factorii de mediu și chiar la degradarea acestuia. Pentru agricultură, cercetările privind protecția mediului încunjurător apreciază că se vor orienta în viitor cu prioritate spre următoarele domenii: cercetări privind protecția resurselor naturale și în primul rând a solului, cu referire specială la degradarea prin eroziune și poluarea industrială; cercetări referitoare la poluarea apelor de suprafață, subterane sau folosite la irigația culturilor. Pentru evitarea poluării prin pesticide se vor dezvolta cercetări pentru combaterea biologică a dăunătorilor bolilor și buruienilor.

ORGANIZAREA EXPLOATAȚII LOR AGRICOLE. În țara noastră, ca urmare a unei privatizări fortate, de la ferme de mii de hectare care puteau folosi tehnologii moderne de cultivare a plantelor, s-a ajuns în prezent ca 79% din terenul arabil să fie piepluită în proprietăți de 1,2-2 ha., fără o dotare corespunzătoare. În aceste condiții, cercetarea științifică trebuie să-și îndrepte atenția către următoarele direcții prioritare: cercetări zonale pe tipuri de asociații de producție și de valorificare a producției; sisteme de creditare a gospodăriilor țărănești; sisteme de asigurări sociale pentru țărănești; sisteme de integrare a producției agricole țărănești cu întreprinderile de industrie alimentară.

PREGĂTIREA CADRELOR DE CERCETĂTORI. Volumul de cunoștințe științifice aproape că se dublează la 10-15 ani, fapt ce nu rămâne fără consecințe asupra evoluției cercetării științifice și cercetătorilor. În zilele noastre, cercetarea științifică a devenit o profesie. Cercetătorii trebuie să facă față exploziei informaționale, precum și gerințelor rezultate din trecerea cercetării științifice și tehnologice pe calculator. De aici și rigorile în selecția și pregătirea cercetătorilor care, pe lângă o bună formăție profesională, trebuie să dea dovadă de spirit inventiv, perseverență, vocație și pasiune. Se cer găsite mijloacele necesare pentru stagii de pregătire și perfecționare pe lângă unități și laboratoare consacrate, pentru schimburi de experiență cu cercetători din alte țări, de participare la reuniuni științifice, congrese, coloconii, simpozioane.

ȘTIINȚA AGRICOLĂ la impactul cu mileniul trei

(Continuare din pag.1)

INFORMATICA ȘI ȘTIINȚELE AGRICOLE. La impactul cu mileniul trei, atât cercetarea științifică și tehnologică, cât și conducerea și controlul proceselor de producție vor fi dominate de informatică și computerizare. În laboratoarele de cercetare, informatica va fi omniprezentă, și în curând, unitățile de producție din agricultură vor fi invadate de computer și informatică. Cercetarea științifică din agricultură va trece astfel la elaborarea de programe și modele diferențiate, la simularea pe calculator, ceea ce va duce la scurtarea timpului de cercetare, precum și la o reducere a consumurilor energetice și de materiale, ca și la o creștere a productivității muncii și eficienței economice. În felul acesta se va dezvolta cercetarea asistată de calculator. Un rol deosebit va juca computerul în cercetările de biotecnologie, prin simularea de sinteze, retrosinteze și reacții, precum și în alte domenii cum ar fi probleme de protecția mediului, de conducere operativă a activității de producție.

SOLUL. Pământul este principalul mijloc de producție în agricultură și datoria noastră este de a-l proteja, pentru a lăsa generațiilor următoare o moștenire sănătoasă. La impactul cu mileniul trei, în față științei solului se pun cu prioritate următoarele probleme, diferențiate pe zone geografice. În primul rând, luarea în cultură de noi terenuri. Din suprafața totală a școlatului de 14,9 miliarde ha., se află în cultură doar 10%, iar o suprafață de circa 1,8 miliarde hectare, ocupată de pășuni, fânețe, savane,

dășteri, reprezintă terenuri potențial agricole, care pot fi luate în cultură. Cercetări științifice îi revin deci sarcina de a elabora tehnologii corespunzătoare pentru culturile agricole, în raport cu parametri fizico-chimici și condițiile de mediu, care să conducă la menținerea sau sporirea fertilității și evitarea degradării lor. Pe aceeași linie, cercetarea științifică trebuie să stabilească un sistem de supraveghere a calității solului și de prevenire a degradării lui prin poluare. O altă problemă este refacerea fertilității unor soluri, care au suferit procese de degradare prin eroziune, minerit de suprafață, acidificare sau sărăturare secundară. Controlul stării de fertilitate și stabilirea necesarului de îngrășăminte se va baza în viitor pe analiza chimică de laborator a solului și a plantelor cultivate, printr-o interpretare integrată cu biologia plantelor și factorii de mediu.

PLANTA. Ingeniozitatea lumii vegetale constă în faptul că în procesul captării cuantelor de energie solară, pe care le transformă în energie chimică, lumea vegetală folosește materii prime recirculabile (oxigen, dioxid de carbon, azot, apă etc.) și le oferă omului ca produse alimentare sub forme foarte variate. În lumea vegetală, cercetarea științifică va urmări în continuare descifrarea procesului de fotosinteză și va căuta căile de creștere a coeficientului de fotosinteză. În prezent, plantele cultivate folosesc din energia solară, care cade pe suprafața frunzelor, doar 1-2%, pe care o transformă în energie chimică, utilizată pentru sinteza substanțelor organice. Creșterea coeficientului de fotosinteză la

2,5-3% înseamnă implicit o creștere a masei vegetale cu 50-100%.

Un alt grup de probleme legate de biologia plantei se referă la conservarea resurselor genetice din flora spontană, ca și din cea lăuată în cultură; regenerarea plantelor din protoplasti și crearea de organisme transgenice prin manipularea macromoleculelor de ADN; perfectionarea metodelor de haploidie, androgenică și ginogeneză pentru obținerea de noi plante agricole, mai productive, mai rezistente la boli și cu calitate superioare. Cercetarea științifică la impactul cu mileniul trei va cunoaște astfel o extindere a cercetărilor de biotecnologie care înseamnă de fapt știință și tehnică inginerească, aplicate la procesele biologice, pentru realizarea de bunele utilie.

Epuizarea surselor de energie ce provin din combustibili fosili va continua să fie o problemă majoră a cercetării științifice, pentru găsirea de noi

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispozitive de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamentele se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, sect. 1 București - România.

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Nicoleta ANGHEL
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon 675.68.45

REVISTA
OPINIA
n a t i o n a l ă

TIPOGRAFIA FED

UNITATEA STATULUI NAȚIONAL ROMÂN

Nu este un secret că, în dezvoltarea sa de-a lungul istoriei, în tipologia statelor au apărut numeroase modificări, perfecționări. În linii mari însă, încă de pe timpul Renașterii europene, mai ales în lucrările fundamentale ale lui Nicolo Machiavelli și Jean Bodin, statul s-a distins substanțial de formele de organizare prestatiale, îndeosebi din timpul fărâmitării statalele feudale. În concepția renașcenților, statul trebuia să se impună ca un factor de progres prin a fi, în primul rând, un stat centralizat, puternic ca un leu și vicin la o vulpe, cum spunea Machiavelli, un stat suveran și independent, un stat național.

Treptat, tipologia statelor a reținut, în genere: statele naționale, statele multinaționale, statele federale. Natura statelor naționale sau, după caz, multinaționale a depins, deinde și va depinde de istoria proprie a respectivelor state, de factorii demografici, de cultura și matricea spirituală a fiecărui popor în parte etc.

În procesul de constituire și dezvoltare a statelor în general, a statelor naționale în special, un rol aparte l-au avut geneza și dezvoltarea națiunii, a națiunilor ca formă superioară de comunitate umană. Menținerea și afirmarea distinctă și incontestabilă a națiunilor independente și suverane s-au bîzut, se bîzuie și se vor bîzut, în esență, pe existența și proliferarea statelor și, nu în ultimă instanță, pe cea a statelor naționale.

Sute de ani, doctrinari politici, sociologi, juriști, istorici, economisti de diferite orientări politice, filosofice au susținut cu consecvență și competență dezvoltarea complementară a statelor centralizate, naționale și suverane. În genere, suveranitatea a fost înțeleasă și acceptată ca mediul politic, juridic, moral, economic, cultural cel mai propice de continuu îmbogătire și dezvoltare a statelor naționale, independente, drept consecință logică și logică a națiunilor. Această strategie practică și teoretică a fost urmată și promovată mai multe secole fără rezerve. Reprezentanții burgheziei, clasă progresistă, revoluționară la vremea respectivă, aveau tot interesul ca o astfel de lecție de filosofie politică să dea roade în toate sectoarele dezvoltării societății postrenascentiste. Nu este de mirare că o astfel de strategie a fost promovată mai mult sau mai puțin explicit și de marile deschideri teoretice de mai târziu, cum ar fi teoria dreptului natural, orientarea iluminată, liberalistă, marxistă.

Cu timpul, însă, pe măsura unei evidente consolidări economice, comerciale, pe măsura sporirii puterii lor pe plan mondial, al râvnirii unui loc că mai avantajos în balanța mondială, reprezentanții unor țări europene au devenit mai "circumspecti", mai sceptici sau de-a dreptul ostili organizații lumii în state naționale. Treptat, treptat, în unele studii, lucrări din spațiul politologic, juridic, sociologic, al relațiilor internaționale încep să apară idei, sugestii, teze potrivit căror organizarea lumii pe orizontal, adică în state și națiuni suverane, independente ar fi una "depășită", "anacronică". O asemenea teză a căpătat o expresie

renunțării de către statele care ar consuma la o astfel de formulă la independență și suveranitatea lor.

Astăzi, ideile, tezele, strategiile prin care se urmărește negarea legitimității statelor naționale capătă forme foarte diverse. Neînțelegându-se în general sau vrând a nu se înțelege realitatea statelor naționale în raport cu statele multinaționale, aspecte pe deplin lămurite în doctrina juridică și politică de aiurea, unii participanți la discuțiile ce au loc (mai mult politicieni decât doctrinari), mai ales din fostele țări sociale, și nu în ultimul rând de la noi din țără, încearcă a credita teza, mai veche de-a lungul, potrivit căreia fie statul român ar fi unul multinațional, fie nu este nevoie să se prevadă expres în Constituția țării noastre că el este unul național. Or, este împede că natura statului național o dă numărul minorităților naționale care trăiesc laolaltă cu populația majoritară, dar care nu sunt națiuni, ci doar minorități cu o anumită pondere în structura demografică, cu obiceiurile, mentalitățile și particularitățile lor. Unitatea statului național român nu poate fi pusă la îndoială decât, eventual, printre un sir de erori sau de voite denaturări ale lucrurilor, realităților istorice, naționale.

A transla sau a încerca să "adaptezi" realitățile din alte state, din alte regiuni la realitățile țării noastre înseamnă a ignora cu bună știință adevărul istoric, trecutul cultural și spiritual al poporului român.

Lată de ce, celor care în Parlament sau în afara lui, în țară sau în afara ei, în presa scrisă sau vorbită, insinuează renunțarea la legitimitatea statului național le-am putea recomanda măcar o fugă revedere a literaturii de specialitate în materie, un studiu comparativ cu situația aproximativ identică din alte țări.

Dacă, cu mult înainte, s-a formulat adagiu: "Înapoi la Kant", astăzi celor cărora nu le pică bine realitatea statului național român li se poate formula adagiu: "Înapoi la carte".

Adeseori, se confundă, deliberat sau nu, conceptul de minorități naționale cu acela de națiuni, deducându-se, eronat se înțelege, că în statul român, de vreme ce sunt mai multe națiuni (sic), statul ar fi unul multinațional. Or, existența mai multor națiuni este confirmată de la caz la caz, prin principiile de drept, prin constituțiile statelor respective, care sunt specifice statelor multinaționale; și (sau) a statelor federale. Or, este împede că într-o asemenea situație se stabilesc anumite relații între conducerea centralizată a statului și națiunile componente ale statelor multinaționale, respectiv ale statelor federale. Toate acestea sunt prezente în prevederile constituționale existente, precizându-se atât elementele de ordonare și subordonare ale națiunilor componente față de legislația statului în cauză, cât și gradul de independență, de inițiativă, de libertate a națiunilor în cauză.

Ansamblul legilor, normelor ce există și acționează în asemenea state nu se confundă în nici un caz cu cele ce există și acționează în statele naționale. Din acest punct de vedere, Constituția țării noastre - apreciată îndeobște ca una din cele mai democratice din spațiul european - este o mărturie elocventă. Lată de ce o lectură atentă a literelor și spiritului ei ar fi de natură să evite prea deseole sofisme întâlnite mai ales în presa scrisă sau vorbită, în diverse interviuri, con vorbiri mai mult sau mai puțin întâmplatore, mai mult sau mai puțin avizate.

■ Prof. dr. Marin VOICULESCU

grupuri, uneori foarte prospere, care produc direct bunuri și servicii. Rezultat al activității economice indigene, "Cook Inlet Region Incorporated" deține unul din cele mai frumoase parcuri imobiliare ale statului, o stație radio și o rețea de televiziune.

În timp ce neoliberalismul republican era dominant la Washington, Alaska, deși adeptă a republicanilor, se prezenta ca un stat "patrial", având în 1990 un buget de 2,2 miliarde dolari. Plasând 25 la sută din veniturile sale petroliere într-un fond permanent menit să pregătească perioada post petrolieră, statul îi scutește pe administrații săi de impozitul pe venit și cheltuielile, pentru fiecare dintre ei, de trei ori mai mult decât o fac în medie celelalte state (9546 dolari față de 2857 în 1988). În 1990, statul a alocat 7252 dolari pentru fiecare elev față de 4890 în restul Uniunii. Statul Alaska a pus la punct un sistem de pensii și, împingând logica distributivă la extrem, el restituie o parte din drepturi cetățenilor săi: în 1990, fiecare cetățean rezident în Alaska de peste șase luni a primit un cec de 1 000 de dolari. În măsura în care corporațiile (regionale și municipale) realizează beneficii, cei care se pot prevala de un sfert de sânge indigen primesc o cotă parte din drepturi pe lângă cele din partea statului. Dacă, între 1972 și 1992, corporațiile nu au distribuit în medie decât 1700 dolari membrilor lor, "Kukwan Inc" a acordat 5000 dolari fiecărui din membrii săi numai pentru anul 1992."

În continuare, "Le Monde Diplomatique" scrie: Dacă populația din Alaska este adepta socialismului fără să-și dea seama de acest lucru, nu o face de dragul acestuia, ci pentru că, în absența stresului și a poluării, are sentimentul de a reprezenta "America fără trăsăturile sale negative". Forța modelului dominant este însă atât de mare încât își prezintă adesea țara ca "o bală în care peșteșii mici în zadar încearcă să devină mari".

Nimeni nu pune cu adevărat în cauză acest "socialism cu față capitalistă" sau "capitalism cu față socialistă". Nimeni și cu atât mai mult nu Walter J. Hickel, guvernator al statului. Deși om de afaceri, el se prezintă ca un campion al "statului proprietar" ("owner-state"), admiră modelul suedez și susține ideea potrivit căreia o anumită doză de inițiativă colectivă este potrivită pentru economiile arctice, unde frigul și absența populației fac dificilă orice altă formă de punere în valoare.

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

"SOCIALISM CU FAȚĂ CAPITALISTĂ" SAU "CAPITALISM CU FAȚĂ SOCIALISTĂ"?

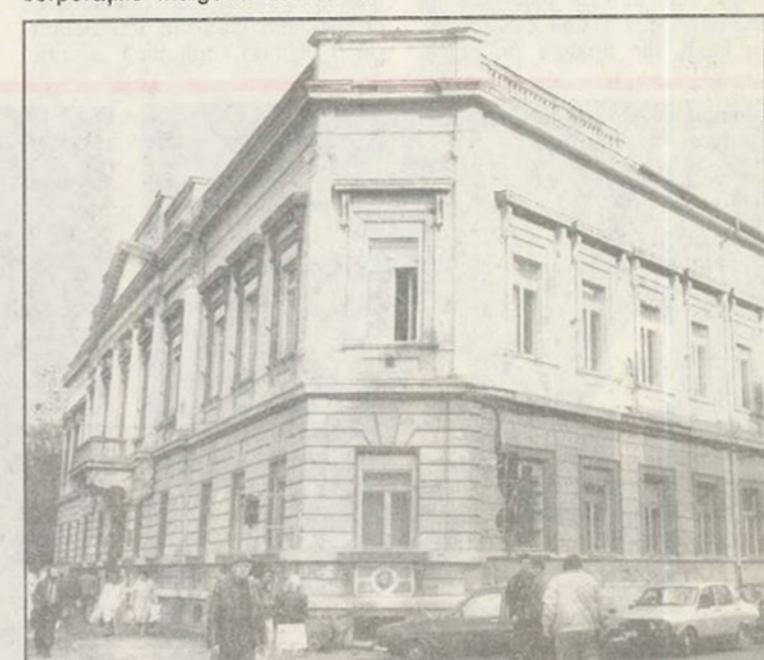
Publicația "Le Monde Diplomatique" a pus în discuție o temă de larg interes în lumea de azi: Cine stăpânește mijloacele de producție? Este vorba despre cazul unuia dintre componenții S.U.A.: Alaska.

Încă dreptul de a dispune de părțile lor, eschimoșii, indienii și aleutinii posedă în colectiv și ei 12 la sută din terenuri. Proprietatea ale subsolului, vânătorului, faunei și florei acvatice, aceste trei colectivități stăpânesc majoritatea resurselor naturale: petrolul, exploatat din 1977 (a doua sursă de venit), lemnul (al doilea produs de export), zincul, argintul și aurul, zona economică exclusivă de 200 de mile marine cu imensele sale rezerve de pește (prima sursă de venit și export), petrolul și gazele.

În toate sectoarele, structurile publice sunt, de departe, principala ofertantă de locuri de muncă. Statul federal asigură surse de existență pentru 12 la sută din populație (76 de mii de persoane, inclusiv familiile) în una sau alta din cele 22 de baze militare ale sale. La rândul său, statul Alaska asigură locuri de muncă unei treimi a populației active: în a două jumătate a anilor '80, el plătea 750 de salariați nefederali la 10 000 de locuitori față de 496 în restul Statelor Unite. Chiar dacă colectivitatea nu fixează prețul mărfurilor și serviciilor, ea controlează indirect o mare parte a producției lor. Statul Alaska planifică gestiunea resurselor naturale cu grijă maximă. Funcționarii săi nu se mulțumesc

cu eliberarea concesiunilor pentru particulari, ci fixează și condițiile exploatarii lor.

Prințind, pe lângă pământuri, și un capital de un miliard de dolari, corporațiile indigene au format

Clădirea fostei prefecturi a județului Arad unde în noiembrie 1918 Consiliul Național Român a hotărât să supună aprobării poporului "ruperea cu Ungaria și unirea Transilvaniei cu România".

PERMANENJE ROMÂNEȘTI

NICOLAE IORGA

despre școala românească

Îmi place să cred că suprema reparație morală pe care istoria o face marilor nedreptăți este ca după moarte să le transforme în atribute valorice toate etichetele mărunte și defăimătoare ce li s-au aplicat în timpul vieții. În orice caz, către o asemenea concluzie conduce modul cum sunt receptate astăzi ideile despre educație și învățământ ale lui Nicolae Iorga, de la a cărui moarte de martir, survenită la capătul cutremurător al unui șir de nedreptăți, se împlinesc 53 de ani la sfârșitul acestei luni. Câte răstărâciri, de pildă, nu s-au asociat caracterului de îndreptar etico-moral al scrisului lui Nicolae Iorga? Câte nu s-au vânturat în timpul vieții acestui strălucit exponent al conștiinței naționale despre aşa-zisa "închisare a spiritului", "exaltare dogmatică", "jonglerie a informațiilor fără rost" și cîte și mai cîte? Pentru ca astăzi, când forța morală orițări de caracter nu exceleză în nici un fel, să putem ușor observa cum tocmai ideile sale despre educație și învățământ, etichetate în fel și chip, tocmai ele se dovedesc de o surprizătoare actualitate. Explicația acestui fenomen de compensație survine, credem, din faptul că mai toate principiile de educație morală, pe seama cărora Nicolae Iorga și sintetizează concepția despre formarea și desăvârșirea omului, proveneau dintr-o necesitate manifestată pe deasupra și nu o dată în povidaoricării contingent iluzorii, chiar dacă atunci o asemenea necesitate nu era conștientizată nici chiar de pedagogii oficiali. De unde și preferința lui Nicolae Iorga pentru elogiu nelimitat adus rectitudinii morale, datoriei împlinite, buine-cuvinte (înțelese ca fapt curent de viață) și tuturor trăsăturilor simple, dar cu atât mai necesare la baza edificiului cultural al vieții moderne.

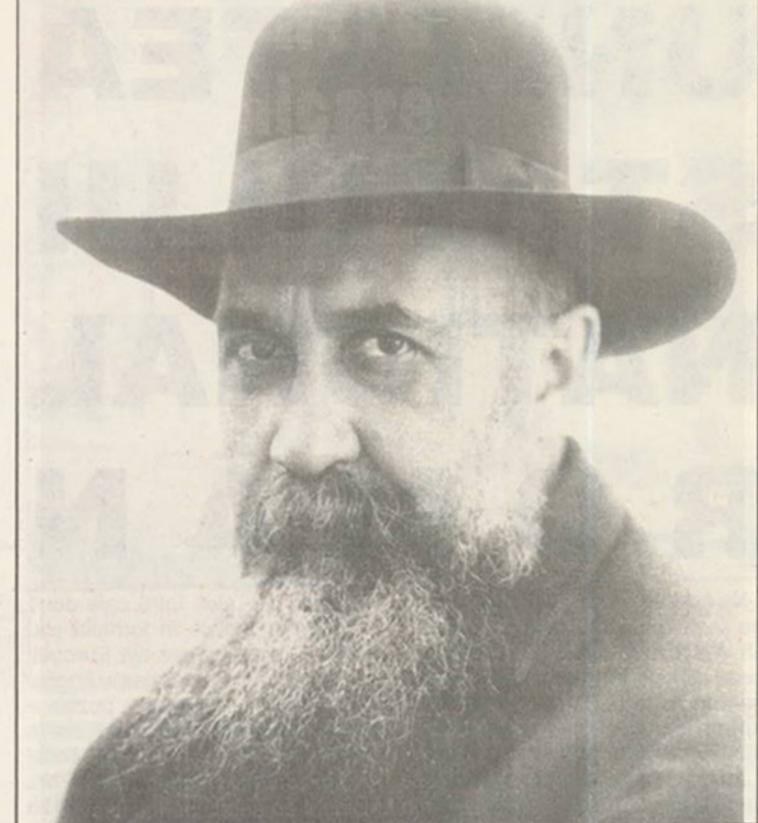
Așa se face că ideile despre educație și învățământ dobândesc în găndirea lui Nicolae Iorga individualitatea lor specifică, pregătesc, nuanțează sau sintetizează raționamentele dintre cele mai profunde, intră atât de sistematic în alcătuirea viziunii sale de ansamblu încât, din analiza lor, ni se

relevă aproape întreaga construcție a concepției sale. Solidaritatea națională constituie axul concepției lui Nicolae Iorga cu privire la istoria românească. El stabilește coordonatele genezei vieții noastre statale pe "un popor cinsit de țărani harnici, țărani erau boierii noștri și în fruntea statului era țaranul, smerit față de Dumnezeu, care stătea pe scaunul domnesc al țării". Din ce în ce mai cruntele servituri boierești, mereu incriminate de marele nostru istoric, au luat naștere prin acumularea forțată a proprietăților țărănești, ca un reflex îndeosebi al levantării, al deznaționalizării boierimii după modelul celei ungurești, poloneze sau al turcilor (*Moralitatea și armonia istoriei*). Este, desigur, una dintre opinii istorice controversate ale lui Nicolae Iorga și, în ipostaza de sursă a demersurilor sale educaționale, ea avea să abată asupra acestora nenumărate contestații. Care, iată, astăzi mai cu seamă se constituie ca punct de înțelegere a găndirii lui N. Iorga despre *rostrurile școlii pentru care solidaritatea națională a fost și rămâne supremul scop și prima ei motivare*. Pentru că, dacă în ultimă analiză, așa cum Domnul, boierimea mare și boierimea mică dezertaseră de la rostul lor, încât "puternicul resort al vieții măndre de odinioară dispăruse", se ridică de la sine problema refacării rapide a acestei "unități primordiale". Cum anume?

Printr-o acțiune culturală sau, mai bine zis, prin înțelegerea culturii ca factor unificator și recuperațor: "Ni trebuie cultură tuturor de sus până jos, dintr-un hotar al românilor până la altul, o cultură care să fie a noastră". După care N. Iorga adăuga în stilul său binecunoscut: "Jos nemernica bâlgială străină din saloanele cosmopolite pentru întreținerea cărora curg sudori de sânge pe laturile muncite din greu, jos cărulile de simțire falsificate și de corupție, cu care Apusul otrăvește teri neprincipale, jos maimuțarea la nelegitim" (*O nouă epocă de cultură*). Era - s-a spus nu fără malitie - o interpretare unilaterala, pernicioasă, idealistă, întemeiată pe o viziune romantică asupra

societății, deși - fapt demn de reținut - N. Iorga a subliniat întotdeauna necesitatea schimbării stărilor de lucruri anacronice, cheltuitoare de energii sociale, pe care le-a detestat ca nimeni altul și asupra consecințelor cărora nu va înceta niciodată să tragă puternice semnale de alarmă. Si dacă soluțiile sale de îndreptare puteau părea unilaterale în epocă, astăzi este împede că accentul pus pe cultură, ca factor regenerator, reprezinta și reprezentă o viziune și un gest de curaj, gestul eroic că *se poate*, că progresul maselor țărănești este deci posibil. Oricum, să reținem îndeosebi faptul că tocmai prin această atitudine, învățământul național avea să dobândească în concepția lui Nicolae Iorga o importanță cu totul remarcabilă. *Școala românească devine un principiu și un factor de schimbare*: se revitaliza astfel militantismul originar al găndirii educaționale românești, iar școlii i se accentuează caracterul național și social, i se subliniază vocația democratică, în timp ce conținutul ei educativ dobândează preponderență firească în ansamblul procesului de pregătire a noilor generații.

În focul demonstrației și într-o atare perspectivă, rolul școlii era uneori suprasolicită, concretizând mai mult o proiecție subiectivă decât o realitate cotidiană, deși, pe de altă parte, învățământului i se dezvăluiau cu consecvență toate slăbiciunile. Așa se face că școala este văzută uneori ca "cea de a doua biserică" sau, și mai mult, ca "cea mai mare biserică", chemată să cultive "elementul moral, simțul de datorie și pomirea binefăcătoare", și prin toate acestea ia loalătă "elementul de lumină care lipsește țăranului" (*O nouă scriere în chestia țărănească*). Cu atât mai mult cu cât "pentru acest popor, până deunăzi n-a fost școală modernă" (*O criză în viața universitară*). Fiecare atribut asociat rolului școlii este astfel subliniat pe două căi: prin ceea ce ar putea fi și prin ceea ce, de fapt, nu este, încât până la urmă școala se situează printre cele dintâi obiective ale analizei critice multilaterale, operate de Nicolae Iorga asupra întregii societăți

românești. Era o critică sinceră și, sub anumite aspecte, foarte ascuțită, în desfășurarea căreia "bandele de gheșești - liberal și conservator" se regăseau pe aceeași plan, inclusiv datorită atitudinii lor față de destinul școlii românești.

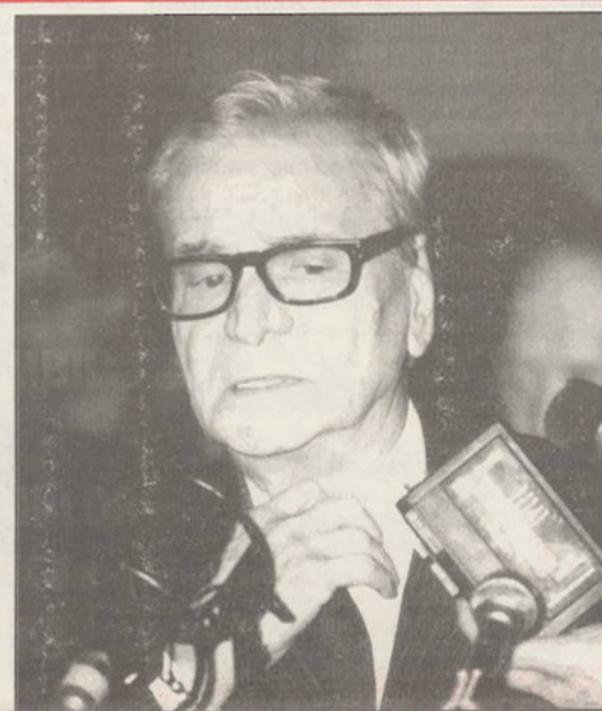
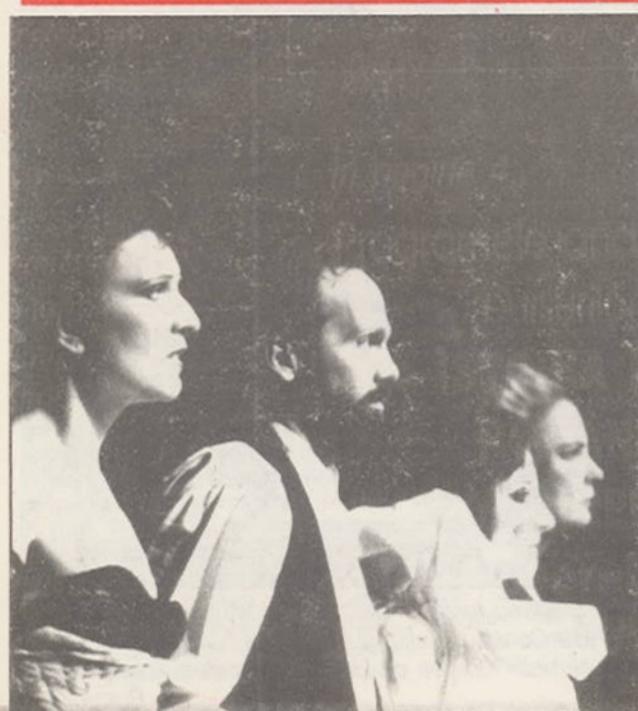
În aceasta și constă deosebirea față de concepția lui Spiru Haret, deschisă mai mult reformelor, însumările cantitative, susținând preluarea și dezvoltarea "din mers" a învățământului, pe când N. Iorga nu a încetat să propună un alt tip de școală, opusă în unele privințe celei existente. Personalitatea singulară a marelui nostru istoric se vădește chiar și atunci când elogiază: el evidențiază nu atât realitatea didactică, cât necesitatea educaționale, așa cum în ordine individuală scoate în relief nu atât nume, cât însușiri personificate, îndeosebi cele de competență și generozitate care dovedesc că "cineva poate să pătrundă și prin altceva decât situația sa oficială și interesele pe care le-ar mulțumi" ("Congresul didactic pri-mar" sau adunarea învățătorilor).

Investiția cu scopuri atât de mărețe și de urgente, considerată deopotrivă ca "singura răspunsă" și ca "singura mântuire", instituția școlii primea drept sprijin affluent căt mai multor zone de găndire și de acțiune militantă, iar opinile lui N. Iorga, de o reală valoare pedagogică, sunt pilditoare și sub acest raport. Idealul omului complet, armonios dezvoltat, stăpân integral pe facultățile sale, mobilizat de idealuri naționale și sociale, de simțul datoriei, de muncă, onestitate și adevăr, nu mai era reflexul unor sisteme filosofico-pedagogice, mai mult sau

mai puțin adaptate realităților noastre, ci se alcătuia ca o sinteză autohtonă din găndirea și fapta mai multor sute de ani. *Educația națională își primea astfel cea mai adâncă fundamentare istorică și, prin aceasta, dobândeau o fizionomie specifică, apropiată umanismului popular românesc*.

N. Iorga ne-a lăsat și un model aplicat al concepției sale pedagogice: este vestita lui Școală de la Vălenii de Munte. Pornind, cum însuși mărturisește, de la necesitatea unor cunoștințe sistematice, corelate între ele organic, de la nevoie de demnitate și de unitate a caracterului, pe care școala vremii nu reușea să le asigure, recuizând orice fel de constrângere, N. Iorga ajungea astfel "inauguratorul sfios și modest al unei pedagogii nouă, ale cărei precepte le culesesem numai din inima mea". "Pedagogie nouă" nu vrea să însemne aici neapărat o nouă școală sau un nou sistem, dar reacția sănătoasă față de reziduurile școlii herbariene, întemeiată exclusiv pe receptivitate, sau prefigurarea unor principii ale pedagogiei experimentale de mai târziu, cu o certă vocație a înnoirii - toate acestea contribuie la concluzia că *Nicolae Iorga este un autentic deschizător de drumuri în istoria educației și învățământului românesc*, datorită realismului cu care a judecat nevoile de învățătură ale poporului român, marilor sale inițiative cultural-formative și puterii de sacrificiu cu care a înțeles să lupte pentru triumful lor.

■ Mihai IORDĂNESCU

Festivalul Național de Teatru "I. L. Caragiale"

Sâmbătă, 30 octombrie a.c., în Sala Mare a Teatrului Național din București a avut loc deschiderea celei de-a IV-a ediții a Festivalului Național de Teatru "I. L. Caragiale".

În prezența a numeroși oameni de cultură și artă, ziariști, a unui public iubitor de teatru care efectiv a luat cu asalt Sala mare a Teatrului Național a fost prezentat un mesaj din partea Președintelui României, dl. Ion Iliescu, în care au fost subliniate realizările și împlinirile teatrului românesc, precum și deosebita valoare a școlii naționale de dramaturgie.

Radu Beligan, președintele juriului Festivalului a rostit cuvântul inaugural al actualei ediții a acestei manifestări.

"Ghetou" de Joshua Sobol a fost titlul piesei jucate în prima seară a Festivalului. Pornind de la date reale, existența unui teatru într-un ghetto din Wilna în timpul ocupației germane, autorul construiește în jurul acestui fapt o veritabilă pleoarie privind soarta semenilor săi, a pastrării demnătății și identității umane și, nu în ultimul rând, a supraviețuirii în fața atrocităților nazismului.

■ Dragoș Clobanu